

Forfatter: Worm, Jacob

Titel: LYCHENS UBESTANDIGHEDS SPEYL

Citation: Worm, Jacob: "LYCHENS UBESTANDIGHEDS SPEYL", i Worm, Jacob: . - [1968], udg. af ERIK SØNDERHOLM , [1968]-1994, s. 92. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-worm01val-shoot-workid69859.pdf> (tilgået 13. marts 2024)

Anvendt udgave: . - [1968]

LYCHENS UBESTANDIGHEDS SPEYL

Ophengt paa fuglenes Herredage, daa
den forhadede og forhaanede
GRIB
formedelst beschyldet *correspondentze* med
STRUDSEN OC PAAFUGLEN
Efftersettes, beschyldes, antastes, fengsles oc
til døde dømmes,
Af effterfølgende Fugle-dommere,
Pelicanen, Rørdrummen, Rafnen, Tranen,
Storchen, Uhrhanen, Glinten, Musvitens,
Allichen, Kragen, Skaden, Bogfinchen, Solsorten, Vibens,
Vactelen, Dych-Anden, Aftenbachen, Strandmogen,
Falchen, Jisfuglen, Svalen, Høgen, Giøgen, oc
[dend] gamle Gaas.
Stilles paa platzet at afhugges af
Uglen
derfor væmodig begrædes af
Lerchen, Stillitzen, Swanen, Heyren, Stæren,
Agerhøerne, Droselen oc Turtelduen.
Dog trøstes, husvales, Jaa glædes
af
NACTERGALEN OC DUEN
Men faaer strax nogen naade igien af
den himmelsvingende oc Høy-milde
PARADIS-ØRN,
Alt saa *protocolleret* af fuglenes *Notario*
JRITSKEN,
Musicant J fugle Capellet,
Siunges under den melancholische melodie,
Jeg veed saa rig en Ridder,
En hertugs datter etc. 93

1.

Jeg gich mig udi schofven,
At høre fugle-sang,
Der var en *Grib J hofven*,
Som hafde ypperst rang,
Thi Ørnen ham ophøyet,
Hand snæret blef paa fugle-fang
Oc udi buur indføyet.

2.

Saa klog en fugl J lunden
Var ey J fugle-floch,
Ham viisdom var J munden

Oc udi brystet noch,
De fugle hand ey acted,
De legte med ham schach og troch
Oc hannem efftertracted.

3.

Fra første ungdoms tide
Den *Grib* sig arted vel,
Hand vilde viisdom vide,
den lærde hand med schiel,
Ald kloghed hand sig sanchet
Hand sad paa scholebench og fiel,
Oc blant discipler vanchet.

4.

Dernest blant fugle sorte
Blef schrefven ind hans nafn,
Jgiennem viisdoms porte
Hand vandred J den hafn,
Oc hafde neppe lige
Hand reyste strax fra føde-stafn,
Som alle veed at sige.

94

5.

Mirachel udi norden
Hand holtes hvor hand kom,
Som liun-ild oc som torden,
Hans rycte det foer om,
En Phoenix hand daa heedte,
Hans lige-mand var ey til Rom,
Ald kloghed hand udleedte.

6.

Hand vidste alle tunger,
Oc taled alle sprog,
Hans priis hver land udsiunger,

Hvor *Griben* viis fremdrog,
De lærde ham ey glemmer
Men til [er] pen oc blech oc bog,
De ham i sindet giemmer.

7.

Hans klogheds priis oc ære
Er *contrafeyet* af,
Oc schall hukommet være
Jblant de lærdes laf,
Men mest *J Politia*
var hand berømmelig oc braf,
Samt *J Philologia*.

8.

Der hand til føde-lande
var kommen hjem igien,
Til *Ørn*en lod hand stande
Oc blef hans beste ven,
Først vocted hand hans böger,
Hand brugte snildelig sin pen,
Oc *Ørnens* gunst sig søger.

95

9.

Dernest hans *Cabinette*
Blef *Griben* oc betroed,
de andre fugle dette
Skar dybt i hierte-roed,
At *Ørn*en *Griben* æret,
Had afvind tæred dieris blod,
At lychen var forkærret.

10.

De spraglet lychens fugle
Sig væned for den Grif,
De hyled som en ugle

J dieris gandsche lif,
At Ørnen ham saa prydet,
de ynschte; Herre Gud du gif,
Hans blod det var udgydet.

11.

Ney lychen hannem yndte
Oc slet forgyllet ham,
At Ørnen mon ham pynte
Med lychens ære-kram,
Med guld oc dyr-bar smyche,
Usigelig var hans brasch og bram
Høyt stiget var hans lyche.

12.

J Ørnens lunde grønne
var *Griben* høyest act,
Blant andre fugle schiønne
Hand hafde [største] mact,
Hver fugl for hannem knælet
de hafde svig J hiertet lagt,
dermed de lenge dvælet.

96

13.

Til ærens høye himmel
var *Griben* fløyen op,
Guld, priis, J floch oc vrimmel
J tusind tal oc trop,
den gylden Grib sig samlet,
Men lychen dreyes som en top,
derfor har *Griben* famlet.

14.

Først *Pelicanen* fremmed
Til *Griben* fich et nag,
At hand kund faae ham temmed,

Spant hand oppaa en sag
At styrte ham J vaade
Oc gjøre ham til lychens vrag
At miste Ørnens naade.

15.

Thi *Griben* vild ey vige
For *Pelicanen* strunch
Hand vilde iche stige
Udaf sin pract og prunch,
det *Rafnen* oc fortryder,
de begge gaf paa hannem funch,
Sin vrede de udgyder.

16.

De sprang oc udi buret
Til Ørnen, som hand sad,
En trech J hiertet luret,
de fugle kom J rad.
Paa *Griben* alle klaged,
de gaf ham an af nid oc had,
Sligt Ørnen dog mishaget.

97

17.

De gaf ham an for laster
Mod høyest Øfrighed,
Hans naade de forkaster,
Thi Ørnen blef ham vred,
de Herre-verch angifver,
der J sig *Griben* schyldig veed,
En fangen fugl hand bliiver.

18.

Crimen perduellionis
Oc schyld mod Mayestet,
Crimen concussionis

Med *Simonie* er scheet,
dernest et *peculatus*
Thi blifver *Griben* flux henleet
ved dieris *ratio Status*.

19.

Hielp Herre Gud nu *Griben*,
Som svig besnæret er,
der til hialp ocsaa *Viben*,
At hand fitch slig uferd,
Her sanches alle fugle
Hans haarde scheinbe var dem kier,
de udschiød piil oc kugle.

20.

De raabte strax kaarsfeste,
Oc alle effterschiød,
Paa helde-vognen, mest de
Som hafde niudet brød
ved *Gribens* hielp oc ynde
de eftertørsted dog hans død,
Som hitzig Jeger-mynde.

98

21.

O lychens snuble-klodde,
O verdens slibrig grund!
Lychsalighedens odde
Staaer ey [som] berg oc lund,
Men hadstelig nedfeldes,
Der *Ørnens* øye tog et blund,
Maae *Griben* ofverveldes.

22.

Lindormen fordum spaade
Om *Gribens* hastig fald,
Voct dig du *Grib* fra vaade,

du est paa lychens hald,
vil du J dem dig speyle,
Som styrtet er af lychens pald,
Skal lychen dig ey feyle.

23.

Den stachels *Grib* ey tencte,
At lychen kiæres om,
Ulychen ofverhengte,
der *Pelicanen* kom,
daa mange fugle-nebbe
Beringet *Griben* runden om,
Som hadstig flod oc ebbe.

24.

Hvad har den *Grib* beganget?
Hvad er hans faut oc feyl?
Ham fugle-neb har stanget,
Hand sidder under teyl,
Forinden muur oc volde,
Alt saa ophitzer lychen seyl.
Oc spiller sine bolde.

99

25.

Hvor mangen nat hand vaagen
For riget hafver hafft,
det acted ey *Strandmaagen*,
Hun spyer dog ud sin safft,
der *Griben* arresteris,
Gunst, gotz oc guld hand hafver tabt,
det for ham seqvestreris.

26.

Hand mister de guldfeyre
Som hand af *Ørnen* fich,
det ynchet *Svan* oc *Heyre*,

Hun fant et herte-Pich,
[Med] hendes unger fire,
de græd for lychens selsom schich,
See Gud af himmel-spire.

27.

Den *Grib* er ey saa schyldig,
Som de ham raaber an,
dog holdes hand ugyldig.
Frem for den *Pelican*,
Som hannem effterstreber,
Saa er de loche-fugle van,
den *Grib* de gierne dreber.

28.

Hand hafver schaffet lyche
ved klogen haand oc pen,
Alt effter *Ørnens* tyche,
Hans fiende viget hen,
Jerngraadig *Struds* det klager,
Samt oc *Paafuglen* *Strudsens* ven,
Hans hierne-safft de smager.

100

29.

Det vranglig de udlegger
Med fienden *conferenz*,
de *Ørnen* mod ham ægger,
For slig *correspondenz*,
Forræderen, de siger
Udi afsagde doms *sentenz*,
At hand sin Herre sviger.

30.

De siger, hand tog gafver
For mangt et helligt buur,
Som Herren stifttet hafver

Her under himlens schuur,
Saa har oc andre taget
Om hvilche lychen dog sin muur
Oc sterchen leyer har slaget.

31.

Kund det nu vorde bedre
For mangen fattig klerch,
Gud schulle *Ørn*en hedre,
Oc signe ald hans verch,
Jeg frycter det vil verre
Her efftergaae: thi guldet sterch
vil stedse vorde Herre.

32.

Gud *Ørn*en høyt velsigne
Med seyer, lyche, fred,
Hand monne *Jesum* ligne
Oc træder J Guds fied,
J Guds fryct, ret oc ære,
Gud plante ham i lychens bied,
Oc self hans væcter være.

101

33.

Hand vil at fugle sorte,
Skal niude buur oc brød,
Om penge end mon schorte,
Har du ey guldet rød,
du schal dog faa en hytte
At siung udi indtil din død,
Tach *Ørn*en for det bytte.

34.

Jeg frycter gammel vane
dog bidder gierne best,
Tred chun paa lychens bane,

der stormer samme blest,
Det er J kiødet baaren,
Hos guld oc sølf at være giest,
Oc ey J kleder schaaren.

35.

Den fattig *Grib* forliser
Ald samlet sølf oc guld,
daa *Ørnen* dem udviiser,
(Hand meen de er ham huld)
At hente op det bytte,
den reede var af penge fuld,
Som *Ørnen* kom til nytte.

36.

Daa *Thor* hand mild mon blinche
Oppaa den elfte dag,
Tréen hand udi den pinche,
de fugle til behag,
de fører ham paa en schøyte,
det gaf hans hierte klem oc nag
At lychen saa schull' føyte.

102

37.

Til maaneden den fierde
Sad *Griben* J det buur,
Forinden muuret gierde
Omsat med vold oc muur,
Paa lychen hand daa grundet
Som hafde siunget sit B dur,
Oc mildheds ansict blundet.

38.

Dernest mon *Griben* stefnes,
For stiftet fugle ræt,
Ey blech ey pen ham lefnes,

For hand i buur var sæt,
Ald verden ham undviger,
de meen at Gud har ham forgiet,
For lychen ham saa sviger.

39.

Saa dømmes hand til døde
Fra ære, gotz oc lif,
For *Uglen* maae hand møde,
For sverdet blanch og stif,
Sit vaaben saae hand brydes,
Hand suchet: Herre Gud du gif,
Min Siæl J dig maae frydes.

40.

En *Nactergal*, en *Due*
Ham trøster af guds ord,
For døden du ey grue,
Forlad chun denne Jord,
din siæl til Himlen svinge,
Hvor Gud oc *Jesus* naadig boer,
Fryct daa ey dødens klinge.

103

41.

J Ørnens huus den *Sparre*
Laae død ret som en steen,
det schar J hiert' oc marfve
Paa *Turtelduen* reen,
de *Aggerhøner* trende
Fant i sit hierte siæle-meen
Til døden de sig vende.

42.

Den ædle fugl mon buche
Sig ned paa kledet blød,
Til himlen mon hand suche

For slig forsmedlig død,
Hand krefvet Gud til vinde,
Mod de uvenners hadsche stød,
Guds vrede de mon finde.

43.

See under himlen aaben
Her sidder ned den helt,
Mens Ørnens naade-raaben
vil ham [ey] hafve felt,
Her raabis, naade, naade,
Oc under Ørnens naade telt
Fich hand sit lif til baade.

44.

En nactergal en Due,
den død udfriet fugl
Opreyser; hver mon grue
At hand undgich den kugl,
Af dødens mørche schichel
Saa er den klaffer hornet-ugl
J egen snare strichel.

104

45.

Ach! vil i eder Speyle,
J som her staaer om kring,
Jér kand oc lychen feyle
Omschiønt hun gaaer i spring,
Hun snarlig kand bortflytte
Lychsalighedsens ære-sving
Staaer ey paa marmor stytte.

46.

Om lychen [jer] ophitzer
ved ærens blæst oc bør,
daa lychen snart omtritzer

Sin hiul, [Saa nu, Som før],
J Ørnens fugle smuche
Er sat oppaa saa svagt et rør,
Som hadstig kand nedbuche.

47.

Tår iche guld oc gafve
For hellig kirche-kald,
Sligt vil Gud iche hafve,
det er ham til misfald,
Forfremmer geislig *orden*,
Saa staaer J fast paa lychens hald,
Jmod ulychens torden.

48.

Lâr eder ey bedaare
Af verdens falsche guld,
Som monne siden saare
Naar J meen, hun er huld,
Tår iche stiche penge
Som er chun en forvisnet muld,
Oc kand ey vare lenge.

105

49.

J trøsterige himle
den *Grib* husvale schal,
Ald naadens dug den vrimle
Foruden maal oc tal
Udi hans engstet herte,
Hand lengis op i himlens sal,
Fra fengsels haarde smerte.

50.

Høymilde Ørn oc Herre
du hafve tusind tach,
dig schal slet intet snerre

Af falsche fugle pach,
dig himlene bevare,
Trotz fiendens vaaben, ord oc snach,
Trotz modgangs feyl oc snare.

51.

Lad ey din Naade fare
Mod *Griben* nu half død,
Guds Engle dig bevare
Fra vaade, fald oc nød,
Jeg *Iritsken* saa sucher:
Gud Ørnen frie fra storm og stød,
Til himlen ham indlucher.